

עם שחרור ירושלים

מרדכי גור

כל כמה שניסיתי לרשום על תחושותי והרגשותי, לא מצאתי מילים היוצאות מהלב כמו אלה שפיעמו בנו בעת ההסתערות עצמה על העיר העתיקה - לשחרורה ולאיחודה. אינני יכול גם להשתחרר מההרגשה שהתבטאות במושגים של היום היתה נשמעת צורמת, במידה מסוימת, לאוזניהם של הלוחמים בירושלים, לכן אחזור ואדבר אליהם במילים השייכות לכולנו מאז אותן שעות קשות ויפות - כפי שחשנו בעת שהסתערנו, ירינו וחדרנו אל הר הבית והכותל המערבי מבעד למסכי האש של האויב:

"הכל אחוזים בבולמוס ההתקפה, ההסתערות והעליה לירושלים העתיקה. עולים אל ירושלים - גם אם היא נמצאת עתה מתחתנו. אנו חולפים על פני הבתים ויוצאים אל שטח פתוח. מסתכלים ימינה. לפנינו ירושלים. הר-חבית. כיפת הזחב וכיפת הכסף. השערים, הקשתות, החומה. מגדלים. מחזה עוצר נשימה. קשה לזוז הלאה. חבל להסיט עין, אולם בן-צור לוחץ על הדוושה - ומתקדמים...
...העשן נמוג והחומה נראית עתה ברור לכל אורכה. אין ספק שזהו רגע היסטורי מאין כמוהו. הפקודה צריכה להלום את השעה. אין להתבייש בפראזות. מותר לתת פורקן לרגש ולהתלהבות. כל המפקדים מאזינים.

"חטיבת הצנחנים 55". ברגע זה אין טעם לשמור על קוד בטחוני. מגיע לאנשים וליחידות לתיקרא בשמותיהם: "אל מפקדי הגדודים. אנחנו יושבים על הרכס שצופה לעיר העתיקה ועוד מעט אנחנו עומדים להיכנס אליה - העיר העתיקה של ירושלים שמאז כל הדורות חולמים עליה ושואפים אליה. אנחנו נהיה ראשונים שניכנס אליה. הטנקים של איתן מתקדמים משמאל וייכנסו לשער האריות. גדוד 28 וגדוד 71 - לנוע אל השער. גדוד 66 - לנוע אחריהם. לנוע, לנוע אל השער. מסדר סיום יהיה על הרחבה למעלה. עד כאן. עבור!"

"בן-צור - אני פוקד - עקוף את הטנק והיכנס שמאלה. לא לעצור, קדימה".
בתנועה מאומצת מסובב בן-צור את ההגה ימינה - מחליף הילוך - ושוב שמאלה. פנינו אל שער האריות! משמאל הטנק, מימין זחל"מים, לפנינו מעלה תלול וחומה מכוסה עשן ואבק.

באוויר נשמעות התפוצצויות של פגזים - טנקים וארטילריה - ושריקות כדורים. עוד מעט ניכנס אל האש שלנו.

"ציקלג - אני פוקד - הפסק אש, חדל!".
ציקלג מעביר את הפקודה ליחידות. אנו לא ממתנינים וממשיכים.
עוד מעט נהיה בפנים. מימין הכביש, ממש לפני השער, עולה באש מכונית גדולה וחוסמת למעלה מחצי רוחב הדרך. זהו אוטובוס בוער. מחלץ ראשון. הראש שפוף בין חתפיים. כל רגע יכול להיכנס אל הזחל"מ "משחוי".

"בן-צור - סע!". בן-צור לוחץ על הדוושה. הננו בתוך השער. נגיחה חזקה בדלת. הזחל"מ מקפץ ומיטלטל מצד אל צד. אנחנו בפנים. ממש מולנו מופיע קיר. משמאל - שער. אנו חצי מטר מחקיר. בן-צור מניף את ההגה ימינה. הצלחנו. אך מולנו בית. תנופת הגה שמאלה, ואנו חומקים גם ממנו. לפנינו ה"ויאה דולרוזה", צרה, ארוכה וקירותיה גבוהים.

"בן-צור - שמאלה!"

בן-צור מסובב את ההגה. החבר'ה מן הזחל"מ יורים ותוך כדי כך מסתכלים ומתלהב-ים. נושאת-הנשק אחרינו, רכב הקשר אחריה. הטנדר אחרינו.

חצי שמאלה מתנשא המסגד הגבוה. בינו ובינינו רחבה פתוחה. אנו על הדרך המתעק-לת. אני זוכר את התיב בעל-פה. עכשיו המסגד מימינו. מולנו שער השבטים. מכאן כבר נכנסים אל רחבת הר-הבית. השער פתוח.

מולנו כיפת המסגד. אנו מתקדמים בשביל מטופח. משני העברים ירק ועצים. אנו פה. אנו בפנים. אנחנו בתוך העיר העתיקה! אנחנו על הר-הבית! מימינו המדרגות הרחבות - העמודים והקשתות.

"עצור, בן-צור, עצור". וכבר הדלת פתוחה. החבר'ה מזנקים מהזחל"מ ומחרכב. אנו עולים במדרגות רחבות ונחדרות-הוד. אנו על הרחבה. מולנו - ממש מולנו - על-ידנו - מסגד עומר.

כאן אין יורים, כאן מקום קדוש.

1000 - אני מבקש את המכשיר. סנדרוביץ ניגש אלי. אני לוקח את המקרופון: "חדל חדל - כל הכוחות חדל!". וכעבור מספר שניות, שנית: "תחנות תלמיד - כאן תלמיד - כל הכוחות חדל אש! עבור!".

אנו על רחבת הר-הבית. רצים אל מרכז הרחבה - ליד מסגד כיפת הסלע. אני לוקח שוב את המכשיר אל ידי: "הר-הבית בידינו, כאן תלמיד, הר-הבית בידינו. עבור!".

סנדרוביץ חוזר ומדווח ברשת הפיקוד: "תחנות תלמיד, כאן תלמיד - הר-הבית בידינו - אני מדווח. עבור".

ארביב מדווח ברשת הפיקודית.

המגי"דים מאשרים את הדיווח. האלוף מאזין ברשת ועונה בהתרגשות: "רות - כאן 20 - קיבלנו. כל הכבוד, כל הכבוד". ומיד אחר-כך מוסיף האלוף: "אתה נשאר להשלים את הכיבוש ולבער את קני ההתנגדות. עבור!".

אני מאשר. האלוף מוסיף: "אין כמוך. אני בדרך אל שער האריות. תראה שמישהו יוביל אותי אליך".

אני מאשר. האלוף מוסיף וחוזר שנית: "אני נוסע במהירות אל שער האריות. מאה אחוז! סוף".

פה ושם נשמעות עוד יריות. אני חוזר ופוקד על היחידות: "תחנות תלמיד - כאן תלמיד - חדל - כל הכוחות חדל אש. עבור!".

הכותל המערבי. כולם רוצים למחר ולהגיע אליו. משהילה, הסמח"ט, כבר מוכן להתקדם אליו. אני מבקש להמתין. הבטחתי לזמוש שהוא יהיה בין הראשונים. הוא עומד להגיע אלינו כל רגע.

מכיוון המדרגות המזרחיות רצים כמה חבר'ה. אלה הם פוקסי, וקסי, ניצן ואחרון ממפקדת החטיבה. הטנק חסם להם את השער. הם קפצו ברגל ורצו עד כאן. הנה גם זמוש והמחלקה של לבנון. מתחבקים, צועקים, נבוכים. טופחים איש לרעהו על הכתף. צוחק-ים, צועקים ושוב מתחבקים. משהילה מאיץ - רוצה את הכותל. זמוש בודק וממשש את גופו: הדגל במקום. אני מאשר להם לנוע. משהילה אינו ממתין ופותח בריצה. החבר'ה נפרסים משני צדיו ורצים עמו. החבורה נעלמת. כמעט כל החבר'ה רצו אתו. אין איש מוכן לוותר.

כאן אני מרגיש כמו בבית. גבול המאוויים. הר-הבית! הר-המוריה. אברהם ויצחק. בית-המקדש. הקנאים, המכבים, בר-כוכבא, רומאים ויוונים. הכל מתערבב יחדיו במחשבה אולם ההרגשה איתנה ועמוקה מן הכל. אנחנו בהר-הבית! הר-הבית שלנו!

משהילה פנה שמאלה. היכן הכניסה אל הכותל? איך מגיעים אליו? איש אינו יודע.
 בצד עמדה אשה מבוהלת. משהילה נעצר. "היכן הכותל המערבי?" - שאלו אותה
 בחפז, אולם לשונה נאלמה דום.
 משהילה פנה ימינה. אל הרחוב יצא ערבי לבוש נאה ועל זרועו סרט אדום.
 "איפה הכותל המערבי?" - שאלו אותו החבריה.
 ללא התרגשות ענה האיש בעברית רהוטה: "בואו אתי ואראה לכם". שמחים, אך חטרי
 סבלנות מההליכה האטית צעדו החבריה אחריו. הערבי הצביע על שער קטן.
 "מכאן - אמר - מכאן יורדים אל הכותל המערבי".
 "תודה" - הפטיר משהילה ופתח שוב בריצה.
 שער המוגרבים. בכפיפת ראש נכנסו החבריה פנימה. מעבר צר. משמאל קיר בית.
 מימין גדר ברזל. מדרגות צרות, כמעט לוליניות. יורדים בהן... לפתע נשמעת
 קריאה: "הנה הכותל! הנה הכותל!"
 עוצרים. מימין מתנשא קיר ענק. אבנים גדולות ואפורות.
 הכותל המערבי.
 כולם מתבוננים. הכותל המערבי! זהו הכותל המערבי!
 המבט סוקר את הקיר הגבוה. אבנים גדולות ומעלות שיחים. כותל התפילה. כותל
 הדמעות. חולמים...
 "איפה לתלות את הדגל?... שואל מישהו.
 מתעוררים. למטה רחבת הכותל. צרה וארוכה. הקיר גבוה וחלק.
 עכשיו חשוב הדגל. איפה תולים אותו! מעל לכותל - בחלקו הצפוני - שבכת ברזל.
 שם אפשר לתלות את הדגל.
 צריך להגיע למעלה.
 "אחוריה!" - פוקד משהילה.
 פונים לאחור ויוצאים מבעד לשער. שוב ברחבה. צרים שמאלה. מחפשים דלתות.
 מגיעים לשער - פורצים אותו. ממול מופיע איש צעיר חובק שתי נערות - אחת לבנה
 ואחת שחורה - יהודי שהתאסלם. "מה מחפשים?"
 "מחפשים להגיע אל ראש הכותל המערבי". הוא מפנה את הדרך. נכנסים לחדרו,
 יוצאים אל הגג. על הגג שבכת הברזל. מסתכלים למטה. הכותל. זהו המקום.
 זמוש שולף את הדגל. ידיים מושטות. פורסים את הדגל, מחזקים אותו.
 הדגל מונף!
 קוטיק, קצין האפסנאות, שולף בקבוק ויסקי מרובע. הוא דאג לכך מראש. בן-צור
 פותחו. שותים וקוראים: "לחיים! לחיים!"
 הבקבוק עובר מיד ליד ומפה לפה. כולם שותים.
 "לחיים! לחיי מדינת ישראל והכותל המערבי!"

כך נרשמו האירועים במלחמת ששת הימים. והיום אני יכול רק להוסיף ולומר ללוחמ-
 ים, לנופלים ולמשפחות השכולות:
 הביטו מסביב וראו ירושלים לא רק הרים סביב לה, אלא בהרים אלה גרים, חיים,
 משחקים מאות אלפי יהודים - זקנים, גברים, נשים וטף - וכל זאת בזכותכם!
 כפי שאמרנו אז: ירושלים היא שלכם - לנצח!